

Zaměřeno na lokální topeniště: Měření kvality ovzduší ve vybraných lokalitách Kraje Vysočina

30.6.2023 - Jitka Svatošová | Krajský úřad Kraje Vysočina

„Ovzduší je složkou životního prostředí a jeho čistota má bezprostřední dopad nejen na zdraví lidí, ale i na přírodu jako celek a proto je prioritou Kraje Vysočina ovzduší chránit a udržovat jeho kvalitu na co nejlepší úrovni,“ říká radní Kraje Vysočina pro oblast lesního a vodního hospodářství, zemědělství a životní prostředí Pavel Hájek. Projekt „Měření kvality ovzduší ve vybraných lokalitách Kraje Vysočina zaměřené na vliv lokálních topenišť“ vznikl na základě Výzvy č. SGS-2 „Svalbard“, vyhlášené v prosinci 2022 Státním fondem životního prostředí (SFŽP), zprostředkovatelem Programu „Životní prostředí, ekosystémy a změna klimatu“ financovaného z Norských fondů 2014-2021 (NF). Výzva Svalbard byla vyhlášena na podporu projektů zaměřených na monitoring a identifikaci místního znečištění ovzduší zapříčiněného lokálními topeništi. Celková podpora ze strany obou subjektů (SFŽP a NF) je zásadní, neboť činí 90 % z celkových uznatelných nákladů.

Lokální topeniště jsou v Kraji Vysočina dlouhodobě hlavním zdrojem znečištění ovzduší. Vysoké ceny energií trend lokálního vytápění tuhými palivy v poslední době ještě umocňují. Tento projekt navazuje na více než desetileté měření kvality ovzduší v rámci projektů ISKOV I., ISKOV II. a Detailní monitoring polycyklických aromatických uhlovodíků (PAUPZKO) v návaznosti na zpřesnění Programu zlepšování kvality ovzduší (PZKO) zóny Jihovýchod CZ06Z 2020+ (PAUPZKO) v rámci předchozí výzvy Norských fondů s označením Tromso. Jedním z cílů projektu je výše zmíněná měření doplnit a upřesnit, a to především detailním střednědobým měřením polycyklických aromatických uhlovodíků a aerosolových částic. Při výběru lokalit i následném vyhodnocení je brán v potaz také počet vyměněných kotlů v rámci tzv. kotlíkových dotací. Iniciátorem projektu je Odbor životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Kraje Vysočina, který je zároveň garantem projektu (spolupracující subjekt). Nositelem projektu je Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě a partnerem firma ENVitech Bohemia s.r.o., renomovaný dodavatel měřicí techniky.

Hlavním cílem předkládaného projektu je proměření vlivu lokálních topenišť na znečištění ovzduší v obcích, které byly z dlouhodobých měření vybrány jako nejproblematictější, a jejich srovnání s požadovými oblastmi v rámci území Kraje Vysočina. Měření proběhne na 5 lokalitách v Kraji Vysočina, kde bude probíhat více než ¾ roku „online“ měření koncentrací aerosolových částic frakcí PM₁₀ a PM_{2.5} a pravidelné odběry aerosolových částic pro následné laboratorní stanovení koncentrací polyaromatických uhlovodíků (PAU) v čele s benzo(a)pyrenem. Zvýšené koncentrace většiny PAU jsou brány jako indikátor zvýšeného podílu lokálních zdrojů vytápění na emisní zdrojové skladbě.

ČÍM, KDE A KDY BUDE PROBÍHAT MĚŘENÍ?

Pro záměry projektu byla vybrána sídla obcí s různou typologií. Při výběru lokalit se vycházelo především z výsledků zimní kampaně projektu PAUPZKO, přičemž byly vytipovány obce s nejvyššími naměřenými hodnotami (4 lokality) a 1 obec požadová. Jedná se o středně velké až malé obce, s různou skladbou paliv pro lokální vytápění (s plynifikací i bez), se střední či malou dopravní zátěží, obce údolní (časté inverze) i dobře provětrávané, výše položené. Bylo akcentováno také rovnoměrné rozložení lokalit na území kraje a podíl vyměněných kotlů v rámci kotlíkových dotací. Každá z obcí je v jiném okrese Kraje Vysočina, měření bude probíhat v těchto obcích: Ledec nad Sázavou (HB), Otín

(JI), Žirovnice (PE), Jaroměřice nad Rokytnou (TR) a Fryšava pod Žákovou horou (ZR). Odběry vzorků aerosolových částic thorakální frakce PM_{10} budou realizovány s využitím středně objemových vzorkovačů, vzorky budou pravidelně odesílány k laboratorní analýze. Pro kontinuální monitoring aerosolových částic PM_{10} a $PM_{2.5}$ budou použity certifikované analyzátory na optickém principu, nebo na principu radiometrie. Odběry vzorků a online monitoring budou probíhat v období od 15. 7. 2023 do 31. 3. 2024.

ZÁVĚRY PROJEKTU

Veřejnost bude o projektu průběžně informována na webových stránkách projektu www.mereniovzdusi.cz/vysocina, na webových stránkách Kraje Vysočina, na sociálních sítích. "V dubnu 2024 bude na základě detailního vyhodnocení naměřených dat zpracována závěrečná zpráva z měření, která bude zahrnovat okomentované výsledky měření, včetně identifikace zdrojů znečišťování ovzduší v dané lokalitě se zaměřením na lokální topeniště. Oficiální ukončení projektu je dne 30. 4. 2024. Do té doby budou představeny veškeré výsledky projektu, a to jak na tiskové konferenci v roce 2023 a v roce 2024, tak v závěrečné tiskové zprávě, na výše uvedeném webu a na sociálních sítích," sděluje závěrem Pavel Hájek.

- Kontakt na řešitele projektu:

Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě – Ing. Karla Neničková, administrátor projektu,
karla.nenickova@zuova.cz, 733 321 820

ENVitech Bohemia s.r.o. – Mgr. Ondřej Svačina, manažer projektu, svacinka@envitech.eu, 728 730 655

Kraj Vysočina – Ing. Kateřina Žáková, oddělení integrované prevence, odbor životního prostředí a zemědělství, zakova.k@kr-vysocina.cz, 564 602 515

https://www.kr-vysocina.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=4121247&id_org=450008